

EUROOPA KOHTU OTSUS

22. september 1988*

Kohtuasjas 45/87,

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindaja: õigustalituse ametnik Eric L. White, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, c/o Georgios Kremilis, bâtiment Jean Monnet, Kirchberg,

hageja,

keda toetab:

Hispaania Kuningriik, esindaja: ühenduse asjade kooskõlastamise peadirektori asetäitja õigusküsimustes Jaime Folguera Crespo ning Euroopa Ühenduste Kohtu küsimustega tegeleva õigusostalituse juhataja Rafael Garcia-Valdecasas Fernández,

versus

Iirimaa, esindaja: *Chief State Solicitor* Louis J. Dockery, keda abistab SC E. Fitzsimmons, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, Iirimaa suursaatkond, 28 route d'Arlon,

kostja,

mille esemeks on taotlus tuvastada, et lubades riigihanke Dundalk Water Supply Augmentation Scheme – Contract No 4 pakkumise kutse dokumentidesse lisada punkti 4.29, milles on sätestatud, et asbestsemendist survetorud peavad olema Institute for Industrial Research and Standards'i (IIRS) Irish Standard Mark Licensing Scheme'i kohaselt olema tunnustatud vastavaks Iiri standardile 188:1975 ning keeldudes seetõttu läbi vaatamast pakkumist (või lükates asjakohase põhjenduseta tagasi pakkumise), milles nähti ette selliste asbestsementtorude kasutamine, mis on toodetud vastavalt samaväärset ohutust, talitlust ja usaldatavust tagavale alternatiivsele standardile (s.o ISO 160), on Iirimaa rikkunud EMÜ asutamislepingu artiklist 30 ja nõukogu direktiivi 71/305/EMÜ artiklist 10 tulenevaid kohustusi,

EUROOPA KOHUS

koosseisus: president Lord Mackenzie Stuart, kodade esimehed O. Due, J. C. Moitinho de Almeida ja G. C. Rodríguez Iglesias, kohtunikud T. Koopmans, U. Everling, Y. Galmot, C. N. Kakouris ja T. F. O'Higgins,

kohtujurist: M. Darmon,

kohtusekretär: J.-G. Giraud,

---

* Kohtumenetluse keel: inglise.

võttes arvesse kohtuistungil ettekannet ja 27. aprilli 1988. aasta suulist menetlust, olles 21. juuni 1988. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi arvamuse, on teinud järgmise

otsuse

- 1 Euroopa Ühenduste Komisjon on Euroopa Kohtu kantseleisse 13. veebruaril 1987 esitatud hagiavaldusega esitanud EMÜ asutamislepingu artikli 169 alusel hagi taotlusega tuvastada, et lubades Dundalki veevarustussüsteemi laiendamiskava 4. riigihanke pakkumise kutse dokumentidesse lisada punkti 4.29, milles on sätestatud, et asbesttsemendist survetorud peavad olema Institute for Industrial Research and Standards'i (IIRS) Irish Standard Mark Licensing Scheme'i kohaselt tunnistatud vastavaks Iiri standardile 188:1975 ning keeldudes seetõttu läbi vaatamast või lükates asjakohase põhjenduse tagasi pakkumise, milles nähti ette selliste asbesttsementtorude kasutamine, mis on toodetud vastavalt samaväärset ohutust, talitlust ja usaldatavust tagavale alternatiivsele standardile (s.o ISO 160), on Iirimaa rikkunud EMÜ asutamislepingu artiklist 30 ja nõukogu direktiivi 71/305/EMÜ, millega kooskõlastatakse riiklike ehitustöölepingute sõlmimise kord (EÜT L 185, lk 5) artiklist 10 tulenevaid kohustusi.
- 2 Dundalk Urban District Council viib läbi Dundalki joogiveevarustussüsteemi laiendamist. Selle raames korraldatava 4. riigihanke esemeks oli veevõrgu ehitamine vee juhtimiseks Fane'i jõest Cavan Hillis asuvasse töötlemistehasesse ning sealt edasi linna olemasolevasse veevarustussüsteemi. Selle avatud pakkumismenetlusega riigihanke pakkumiskutse avaldati 13. märtsil 1986 Euroopa Ühenduste Teatajas (EÜT S 50, lk 13).
- 3 4. riigihanke pakkumise kutse dokumentide punktis 4.29 sisaldus järgmine lõik:

„Asbesttsemendist survetorud peavad olema Institute for Industrial Research and Standards'i Irish Standard Mark Licensing Scheme'i kohaselt tunnistatud vastavaks Iiri standardile 188:1975. Kõik asbesttsemendist veetorud peavad nii seest- kui väljastpoolt olema kaetud bituumenikihiga. Selline kiht tuleb peale kanda tehases immutamise teel.”
- 4 Vaidlus tuleneb ühe Iiri ja ühe Hispaania ettevõtja poolt komisjonile esitatud kaebustest. Vastuseks riigihanke nr 4 pakkumiskutsele, oli Iiri ettevõtja esitanud kolm pakkumist, millest ühes nähti ette Hispaania ettevõtja toodetud torude kasutamine. Iiri ettevõtja leidis, et kuna see pakkumine on tema poolt esitatutest odavam, annab see parima võimaluse lepingu sõlmimiseks. Projekti nõustanud insenerid kirjutasid selle pakkumise osas Iiri ettevõtjale kirja, märkides, et enampakkumisele eelneval intervjuul ei ole mingit mõtet osaleda, kui ei suudeta tõendada, et torusid tarniv ettevõtte on IIRSilt saanud heakskiidu selle kohta, et nende tooted vastavad Iiri standardile 188:1975 (edaspidi „IS 188”). On tuvastatud,

et kõnealune Hispaania ettevõtja ei olnud IIRSi heakskiitu saanud, kuid tema torud vastasid rahvusvahelistele standarditele ja eelkõige Rahvusvahelise Standardiorganisatsiooni standardile ISO 160:1980.

- 5 Kohtuasja faktilised asjaolud, asjakohased sätted, menetluskäik ja poolte argumendid on üksikasjalikult esitatud kohtuistungis ettekandes. Järgnevalt kajastatakse neid ainult määral, mis on vajalik kohtuotsuse põhjenduste seisukohast
- 6 Komisjoni arvates tõusetub käesolevas kohtuasjas eelkõige küsimus, kas pakkumise kutse dokumentidesse vaidlusaluse punktiga 4.29 sarnanevate sätete lisamine on kooskõlas ühenduse õigusega, eelkõige EMÜ asutamislepingu artikliga 30 ja direktiivi 71/305 artikliga 10. Lisaks leiab komisjon, et Iiri ametiasutuste toimingud, mis seisnesid selliste pakkumiste, milles nähti ette Iiri standarditele mittevastavate Hispaanias valmistatud torude kasutamine, läbi vaatamata jätmises, rikuvad samuti ühenduse õiguse nimetatud sätteid. Esmalt tuleb uurida punktiga 4.29 seotud küsimusi.

Direktiiv 71/305

- 7 Direktiivi 71/305 artiklis 10, millele komisjon osutab, on sätestatud, et liikmesriigid peavad keelama konkreetse hankelepingu tingimustes kasutada selliseid tehnilisi kirjeldusi, millega nimetatakse kindlat liiki või kindla päritoluga või teatava protsessi teel valmistatud tooteid ning millega seega soositakse teatavaid ettevõtjaid või jäetakse teatavad ettevõtjad kõrvale. Eelkõige on keelatud tüübi või teatava päritolu või toote nimetamine, ent see on siiski lubatud, kui sellele lisatakse märge „või samaväärne” ja kui hankija ei saa hanke eset määratleda piisavalt täpsete ja kõigile asjaosalistele arusaadavate kirjelduste kaudu. Vaidlusalusel juhul hanketeate punktis 4.29 sõnu „või samaväärne” ei kasutatud.
- 8 Iiri valitsus väidab, et direktiivi 71/305 sätted kõnealuse riigihanke suhtes ei kohaldu. Ta toob välja, et direktiivi artikli 3 lõike 5 kohaselt ei kohaldata seda direktiivi vee ja energia tootmise, jaotuse ja transportimisega tegelevate asutuste korraldatavate ehitustööde riigihangete suhtes. Ei ole kahtlust, et käesoleval juhul oli tegemist riigihankega, mille korraldas avaliku veejaotusega tegelev asutus.
- 9 Komisjon ei vaidlusta seda asjaolu, ent rõhutab, et Iirimaa taotles asjaomase hanketeate avaldamist Euroopa Ühenduste Teatajas, viidates direktiivis sätestatud hanketeade avaldamise kohustuslikkusele. Komisjon, nagu ka tema seisukohtade toetamiseks menetlusse astunud Hispaania valitsus, leiab, et olles vabatahtlikult asetanud ennast direktiivi kohaldamisalasse, oli Iirimaa kohustus selle sätteid järgida.
- 10 Selles küsimuses tuleb Iiri valitsuse seisukohaga nõustuda. Artikli 3 lõike 5 sõnastus on täiesti ühemõtteline ning selle kohaselt jäävad käesolevaga sarnased riigihanked direktiivi kohaldamisalast välja. Direktiivi põhjenduste kohaselt on selline direktiivi üldisest kohaldamisest tehtud erand ette nähtud selleks, et vältida olukorda, kus ehitustööde hangete läbiviimise regulatsioon sõltub sellest, kas vee jaotusteenuse osutamisega tegeleb riik või avalik-õiguslik organ või on tegemist eraldiseisva juriidilise isikuga. Ei ole põhjust väita, et kõnealust erandit ei kohaldata ning selle

aluseks olevad põhjendused ei kehti, kui liikmesriik on kas ekslikult või soovides algselt töö rahastamiseks ühenduse toetust saada, avaldanud hanketeate Euroopa Ühenduste Teatajas.

- 11 Direktiivi 71/305 rikkumise osas tuleb hagi seega rahuldamata jätta.

Asutamislepingu artikkel 30

- 12 Esiteks tuleb märkida, et komisjoni väitel on Dundalk Urban District Council avalik-õiguslik asutus, kelle tegevus on omistatav Iiri valitsusele. Lisaks peab Dundalk Urban District Council enne pakkumise heakskiitmist saama nõusoleku Iiri keskkonnaministeriumilt. Neid asjaolusid ei ole Iiri valitsus vaidlustanud.
- 13 Samuti tuleb märkida, et Iiri valitsus tõi välja, et Iiri standarditele vastavuse nõue on Iirimaal ehitustööde riigihankelepingute puhul praktikas tavaline.
- 14 Iiri valitsus märgib, et kõnealune leping ei ole seotud kaupade müügiga, vaid tööde teostamisega, ning kasutatavate materjalidega seotud sätted on kõrvalised. Tööde teostamisega seotud lepingud kuuluvad aga teenuste osutamise vabadust käsitlevate asutamislepingu sätete kohaldamisalasse, piiramata võimalust võtta ühtlustusmeetmeid vastavalt artiklile 100. Järelikult ei saa artiklit 30 ehitustööde riigihangete suhtes kohaldada.
- 15 Iiri valitsus on sellega seoses viidanud Euroopa Kohtu praktikale ja eelkõige 22. märtsi 1977. aasta otsusele kohtuasjas 74/76: Iannelli & Volpi v. Meroni (EKL 1977, lk 557), mille kohaselt ei kuulu artikli 30 kohaldamisalasse sellised takistused, mida on käsitletud asutamislepingu muudes erisätetes.
- 16 Selle seisukohaga ei saa nõustuda. Artikli 30 eesmärk on liikmesriikide kõigi selliste meetmete kõrvaldamine, mis takistavad importi ühendusesiseses kaubanduses, olenemata sellest, kas meetmed puudutavad vahetult kauplemist imporditud kaupadega või takistavad kaudselt teistest liikmesriikidest pärit kaupade turustamist. Asjaolu, et mõnda neist takistustest tuleb hinnata asutamislepingu mõnest erisättest, nagu maksualast diskrimineerimist puudutavast artiklist 95 lähtudes, ei kahanda artiklis 30 sätestatud keeldude üldist iseloomu.
- 17 Iiri valitsuse poolt esile toodud teenuste osutamise vabadust käsitlevad sätted ei puuduta aga kaupade liikumist, vaid vabadust osutada ja kasutada teenuseid; neis sätetes ei sisaldu ühtegi normi, mis puudutaks kaupade vaba liikumise teatavaid takistusi. Järelikult ei saa asjaolu tõttu, et ehitustööde riigihange puudutab teenuste osutamist, jätta artiklis 30 sätestatud keeldude kohaldamisalast välja pakkumiskutse seda punkti, millega piiratakse kasutatavaid materjale.
- 18 Järelikult tuleb hinnata, kas punkti 4.29 lisamine hanketeatesse ja tehnoetsifikaati võis kahjustada torude importi Iirimaale.
- 19 Seoses sellega tuleb esiteks märkida, et sellise punkti lisamisega pakkumiskutsesse võidakse jätta pakkumismenetlusest kõrvale ettevõtjad, kes toodavad või kasutavad torusid, mis on samaväärsed Iiri standarditele vastavaks tunnustatud torudega.

- 20 Samuti ilmneb toimikust, et standardist IS 188:1975 lähtudes on IIRS kõnealusel ehitustööde hankes nõutavat liiki torudel Iiri standardi märgi kasutamiseks loa andnud ainult ühele ettevõtjale. See ettevõtja asub Iirimaa. Järelikult saavutati punkti 4.29 lisamisega see, et Dundalki projekti jaoks vajalikke torusid said tarnida üksnes Iiri tootjad.
- 21 Iiri valitsus väidab, et materjalide tootmisstandardite kindlaksmääramine on vajalik ning seda eriti käesoleva juhtumiga sarnastel juhtudel, kus kasutatavad torud peavad sobima juba olemasolevasse võrku. Vastavus teisele standardile, isegi rahvusvahelisele standardile nagu ISO 160:1980, ei oleks teatavate tehniliste probleemide kõrvaldamiseks piisav.
- 22 Selle tehniliste nõuetega seotud argumendiga ei saa nõustuda. Komisjoni etteheide ei ole seotud tehnilistele nõuetega, vaid sellega, et Iiri ametiasutused keeldusid kontrollimast, kas need nõuded on täidetud, kui materjalide tootja ei olnud IIRSi IS 188-le vastavust kinnitavat tunnustust saanud. Lisades kõnealusesse teatesse pärast Iiri standardile osutamist sõnad „või samaväärne”, nagu on ette nähtud direktiivis 71/305 nende juhtumite puhuks, mil seda direktiivi kohaldatakse, oleks Iiri ametiasutused saanud tehnilistele tingimustele vastavust kontrollida ning mitte jätta algusest peale hankemenetluses osalemise võimalust üksnes neile pakkujatele, kes kavatsesid kasutada Iiri materjale.
- 23 Lisaks väidab Iiri valitsus, et kõnealusel Hispaania ettevõtja toodetud torud, mida kavatseti kasutada tagasilükatud pakkumises, ei vastanud mingil juhul tehnilistele nõuetele, ent ka see väide ei ole asjakohane küsimuse puhul, kas pakkumiskutsesse sellise punkti, nagu punkt 4.29, lisamine on asutamislepinguga kooskõlas.
- 24 Samuti väidab Iiri valitsus, et Iiri standardile vastavuse nõuet õigustab rahvatervise kaitse, sest standardiga tagatakse, et tsementtorudes puudub vee ja asbestikiudude vahel kokkupuude, mis halvendaks joogivee kvaliteeti.
- 25 Selle seisukohaga ei saa nõustuda. Nagu komisjon on õigesti märkinud, oli pakkumiskutses torude nii seest- kui väljastpoolt katmise kohta eraldi nõue. Iiri valitsus ei ole näidanud, miks ei võimalda rahvatervisega seotud põhjustel vajalikuks peetavat vee ja asbestikude kokkupuute vältimist tagada selle nõude järgimine.
- 26 Iiri valitsus ei ole esitanud ühtegi muud argumenti komisjoni ja Hispaania valitsuse järelduste ümberlukkamiseks ning nende järeldustega tuleb seega nõustuda.
- 27 Seega tuleb lugeda tuvastatuks, et lubades riikliku ehitustöölepingu pakkumise kutse dokumentidesse lisada punkti, milles on sätestatud, et asbestsemendist survetorud peavad olema Institute for Industrial Research and Standards'i (IIRS) Irish Standard Mark Licensing Scheme'i kohaselt tunnustatud vastavaks Iiri standardile 188:1975, on Iirimaa rikkunud EMÜ asutamislepingu artiklist 30 tulenevaid kohustusi.

Hispaanias valmistatud torude kasutamisel põhineva pakkumise tagasilükkamine

- 28 Komisjoni hagiavalduse teine osa on seotud kõnealuse hanke pakkumismenetluses Iiri ametiasutuste esitatud seisukohaga asjaomase ettevõtja kohta.
- 29 Kohtuistungil tuli ilmsiks, et hagiavalduse teise osa tegelik eesmärk on üksnes esimeses osas käsitletud meetme rakendamise tagamine. Seepärast tuleb sedastada, tegemist ei ole eraldi nõudega ning selle kohta ei tule otsuses eraldi seisukohta võtta.

Kohtukulud

- 30 Kodukorra artikli 69 lõike 2 kohaselt on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud. Ent artikli 69 lõike 3 esimese lõigu kohaselt võib Euroopa Kohus jätta kohtukulud täielikult või osaliselt poolte endi kanda, kui osa nõudeid rahuldatakse ühe poole, osa teise poole kasuks. Et komisjoni üks nõue jäeti rahuldamata, peavad pooled kandma oma kohtukulud.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS

otsustab:

- 1) **Lubades lisada riikliku ehitustöölepingu pakkumise kutse dokumentidesse punkti, milles on sätestatud, et asbestsemendist survetorud peavad olema Institute for Industrial Research and Standards'i (IIRS) Irish Standard Mark Licensing Scheme'i kohaselt tunnustatud vastavaks Iiri standardile 188:1975, on Iirimaa rikkunud EMÜ asutamislepingu artiklist 30 tulenevaid kohustusi.**
- 2) **Muus osas jätta hagi rahuldamata.**
- 3) **Jätta poolte, sealhulgas menetlusse astuja kulud nende endi kanda.**

Mackenzie Stuart

Due

Moitinho de Almeida

Rodríguez Iglesias

Koopmans

Everling

Galmot

Kakouris

O'Higgins

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 22. septembril 1988 Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

J.-G. Giraud

A. J. Mackenzie Stuart